

Protokół

61. posiedzenia, II. sesyi, VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 24. listopada 1905.

Początek o godzinie 10 minut 37 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, ks. Wiktor Mazikiewicz.

Obečných posłów 132.

Ze strony Rządu: e. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 59-go posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 60-go posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 24. listopada 1905 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu Ls. 4507, 4508, 4509, 4510, 4511, 4512, 4517.

Komisji drogowej Ls. 4513.

Komisji kolejowej Ls. 4515, 4516.

Komisji przemysłowej Ls. 4518.

Komisji sanitarnej Ls. 4514.

Po odczytaniu petycji Ls. 4514 gminy Rzepiennika rzeszowskiego i okolicznych pow. Gorlice w sprawie nstanowienia lekarza okręgowego przemawia p. Pastor, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Marszałek wzywa sekretarza do odczytania złożonej interpelacji.

Sekretarz p. Urbański czyta:

Interpelacya

posła Franciszka Krempey i tow. do J. W. Pana Komisarza rządowego w sprawie pokrzywdzonego gospodarza Jana Mączki z Zaleszan przez e. k. Starostwo w Tarnobrzegu.

Janowi Mączce z Zaleszan, nadzwyczaj pracowitemu i gorliwemu gospodarzowi, spaliły się stajnie i stodoła z całą tego-roczną krestencyą. Budynki były bardzo mało, a zboże wcale nieubezpieczone.

A że zabudowania i po tak strasznej klęsce wypadło Janowi Mączce wybudować, mimo że sam dostatecznie na budow-

nictwie się rozumie, używał do pracy nie tylko cieślę, ale i dziennych pomocników, aby przed zimą mógł mieć budynki gospodarcze wybudowane.

I oto za tę pracę i gorliwość Jan Mączka, znajdujący się w tak nieszczęśliwym położeniu, że do wyżywienia siebie, rodziny i sług nic mu nie pozostało, gdyż zboże w zupełności się spaliło, a dla inwentarza ani karmy, siana, słomy nic nie posiada, fiskus zawiesił nad tym nieszczęśliwcem taką opiekę, iż kazał Janowi Mączce na dobytek w jego nieszczęściu zapłacić na rzecz kasy chorych i to w takich wypadkach całkiem niesłusznie 35 kor. 91 hal. Kwotę tę, chociaż Jan Mączka wniósł rekurs, na który ani odpowiedzi ani zarządzenia nie otrzymał, c. k. Starostwo bez zwłoki wyegzekwowało.

Taką to opieką otacza włościan c. k. Rząd w ogóle, a c. k. Starostwo w Tarnobrzegu szczególnie. Wobec tego zapytują podpisani J. W. Pana Komisarza rządowego:

1) Czy mn wiadomo o opiece c. k. Starostwa, jaką się otacza włościan w Tarnobrzegu.

2) Co zamyśla uczynić, aby c. k. Starostwo w podobnych nieszczęśliwych wypadkach kierowało się względami wobec pogorzalców.

3) Czy nie uznaje za stosowne, aby pieniądze w kwocie 35 kor. 91 hal. wyegzekwowane przez Starostwo Janowi Mączce zwrócono.

Lwów, dnia 24. listopada 1905.

Interpelant:

Franciszek Krępka w. r.

J. Stapiński, Bojko, F. Włodek, Oleśnicki, Korol, Mogilnicki, Bohaczewski, Huryk, Ostapezuk, Staruch, Effiuowicz, Mazikiewicz, Ochrymowicz, Barabasz.

Marszałek oznajmia, że tę interpelację odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisji administracyjnej o wnioskach pp. Stapińskiego, Oleśnickiego, Vayhingera i Rayskiego w sprawie reformy wyborczej. tudzież nad wnioskiem mniejszości komisji w tej sprawie.

Przemawia p. Kozłowski.

Przemawia p. Rutowski.

Przemawia p. Wojciech Dzieduszycki i stawia następujący wniosek:

Sejm, utrzymując zasadę reprezentacji kuryalnej, a dążąc do odpowiedniego rozszerzenia prawa wyborczego na warstwy ludności prawa tego dotychczas nie posiadające, jednakże z zastrzeżeniem, że przez odpowiednie postanowienia ustawowe, połączone z pewnym pomnożeniem mandatów, zapobiegnie się bezwzględnemu zmajoryzowaniu klas wyżej opodatkowanych i wyżej wykształconych poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zebrał wszystkie potrzebne daty i materiały i na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt ustawy, powyższe zasady uwzględniającej.

Izba popiera ten wniosek p. Wojciecha Dzieduszyckiego.

Przemawia p. Łazarski.

Przemawia p. Czartoryski.

Izba uchwała bez rozprawy zamknięcie rozprawy ogólnej na wniosek p. Władysława Wiktora Czaykowskiego.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisani są za wnioskiem komisji p. Tarnawski Stanisław, przeciw wnioskowi komisji pp. Stojałowski, Maryewski, Tarnawski, Maiss, Bednarski, Jabłoński, Loewenstein i wzywa posłów zapisanych przeciw wnioskowi komisji do wyboru mowy generalnego.

Po chwili Marszałek oznajmia, że mową generalnym przeciw wnioskowi komisji wybrany został p. Loewenstein.

Marszałek odracza posiedzenie do godziny 5 po południu.

Przerwa posiedzenia godzina 2 minut 35 po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 24. listopada 1905

Początek posiedzenia godzina 5 minut 20 po południu.

Izba odrzuca wniosek formalny posła Oleśnickiego na przejście do porządku dziennego nad wnioskiem większości i mniejszości komisji.

Marszałek skonstatowawszy dostateczną liczbę posłów otwiera napowrót odroczone posiedzenie.

Izba odrzuca wzięcie za podstawę do rozprawy szczegółowej wniosku mniejszości komisji, następnie odrzuca wniosek p. Oleśnickiego postawiony zamiast wniosku większości komisji, po odczytaniu poprzednim przez Marszałka tego wniosku posła Oleśnickiego opiewającego:

Następuje:

Dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisji administracyjnej o wnioskach pp. Stapińskiego, Oleśnickiego, Vayhingera i Rayskiego w sprawie reformy wyborczej, tudzież nad wnioskiem mniejszości komisji w tej sprawie.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Przemawia mowa generalny przeciw wnioskowi komisji p. Loewenstein.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji Sejmu przedłożył projekt nowej ordynacji wyborczej sejmowej oparty na zasadach powszechnego bezpośredniego, równego i tajnego prawa głosowania.

Przemawia p. Stanisław Tarnowski.

Przemawia p. sprawozdawca mniejszości komisji p. Głąbiński.

Izba odrzuca w osobnem głosowaniu rezolucję p. Skołyszewskiego, którą Marszałek odczytuje w następującem brzmieniu:

Przemawia p. sprawozdawca większości komisji p. Gniewosz i oświadcza, że komisya przyjęła wniosek p. Wojciecha Dzeduszyckiego, postawiony w miejsce pierwotnego wniosku komisji.

Poleca się Wydziałowi krajowemu opracowanie ordynacji wyborczej w tym kierunku, ażeby w ramach obecnie obowiązującej ustawy przeprowadził:

Przemawia p. Kozłowski dla faktycznego sprostowania.

Przemawia p. Pastor dla faktycznego sprostowania.

1) rozdział mandatów na kurye przy kombinacji płaconego podatku i liczby mieszkańców kurye zamieszkującej;

Przemawia p. Rutowski dla faktycznego sprostowania.

Przemawia p. Kozłowski dla faktycznego sprostowania.

2) przypuszczenie ludności dotychczas prawa wyboru pozbawionej przez stworzenie V. kuryi z ilością około 24 mandatów.

Marszałek wyjaśnia sposób, w jaki podda pod uchwałę Izby wnioski komisji oraz zgłoszone do nich wnioski i rezolucye.

Przy opracowaniu ustawy przestrzegać będzie Wydział krajowy, zbytniego pomnożenia mandatów, aby przy nadmiernej liczbie posłów prace sejmowe nie doznały przeszkody.

Marszałek odczytuje następnie wniosek p. Wojciecha Dzieduszyckiego. przyjęty przez komisję zamiast jej wniosku pierwotnego następującej treści:

Sejm, utrzymując zasadę reprezentacji kurylniej, a dążąc do odpowiedniego rozszerzenia prawa wyborczego na warstwy ludności prawa tego dotychczas nie posiadające, jednakże z zastrzeżeniem, że przez odpowiednie postanowienia ustawowe, połączone z pewnym pomnożeniem mandatów, zapobiegnie się bezwzględnemu zmajoryzowaniu klas wyżej opodatkowanych i wyżej wykształconych, poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zebrał wszystkie potrzebne daty i materiały i na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt ustawy, powyższe zasady uwzględniający.

Izba uchwała ten wniosek p. Wojciecha Dzieduszyckiego przyjęty przez p. sprawozdawcę imieniem komisji zamiast jej pierwotnego wniosku.

Marszałek oznajmia, że Izba przystępuje do dalszego punktu porządku dziennego.

JE. c. k. Namiestnik Andrzej hr. Potocki żąda udzielenia mu głosu.

Marszałek udziela głosu JE. c. k. Namiestnikowi.

Przemawia JE. c. k. Namiestnik Andrzej hr. Potocki i oznajmia, że z mocy Najwyższego upoważnienia zamyka II sesję VIII peryodu Sejmu galicyjskiego i uprasza Marszałka o zarządzenie regulaminem przepisanych formalności.

Marszałek oznajmia, że protokół 60. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów i wzywa sekretarza do odczytania protokołu 61. posiedzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje protokół 61. posiedzenia, który Izba bez rozprawy przyjmuje.

Przemawia Marszałek i wznosi okrzyk na cześć Najjaśniejszego Pana, który to okrzyk Izba trzykrotnie powtarza.

Przemawia p. Stanisław Tarnowski.

Przemawia JE. c. k. Namiestnik Andrzej hr. Potocki.

Przemawia Marszałek i zamyka posiedzenie.

Koniec posiedzenia godzina 8 minut 20 wieczorem.

Marszałek krajowy :

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze :

Kazimierz Lubomirski w. r.
Mieczysław Urbański w. r.

